Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 9.03.2022 www.osw.waw.pl

Gospodarka Rosji: deficyt dewiz

Iwona Wiśniewska

Stany Zjednoczone oraz największe koncerny energetyczne – Shell i BP – zdecydowały o wstrzymaniu importu ropy i gazu z Rosji. Wcześniej embargo na sprowadzanie tamtejszej ropy ogłosiła Kanada, krok taki zapowiedziała też Wielka Brytania. Rosyjska ropa Urals jest sprzedawana na rynku spotowym ze znacznym upustem względem surowca marki Brent, sięgającym 25 dolarów za baryłkę.

Bank centralny FR (CBR) wprowadził kolejną regulację mającą utrzymać dewizy w systemie bankowym. Na pół roku (do 9 września) w zasadzie zablokował on możliwość wypłaty przez osoby fizyczne walut z depozytów bankowych. Klientom wolno pobrać (w sumie) jedynie 10 tys. dolarów w gotówce, pozostałe środki mogą im zostać wypłacone w rublach po kursie rynkowym. Obywatele będą mogli także otwierać nowe konta walutowe, ale środki będzie można wycofać tylko w rublach. W tym czasie banki nie będą też sprzedawać im dewiz. W kantorach będzie można wymienić walutę na ruble.

W Rosji powstają kolejne rządowe programy osłonowe skierowane do ludności i biznesu. Prezydent Władimir Putin podpisał ustawę dotyczącą działań antykryzysowych. Pozwala ona rządowi na dodatkową indeksację również emerytur socjalnych dla najbiedniejszych (bez wystarczającej wysługi lat pracy). Zapewnia ona także możliwość uzyskania wakacji kredytowych, pod warunkiem że umowę podpisano przed 1 marca 2022 r. Kreml zdecydował też o wypłacie comiesięcznych zasiłków na dzieci (od 8. do 16. roku życia) w wysokości 6–12 tys. rubli (tj. od 50 do 100 dolarów po obecnym kursie). Kwota tych świadczeń będzie zróżnicowana w zależności od regionu. Rząd zakazał również wywozu z kraju importowanych lekarstw (np. znajdujących się w składach celnych), których dostawcy pochodzą z państw nieprzyjaznych Rosji (listę takich krajów, obejmującą większość Zachodu, w tym członków UE, opublikowano w prezydenckim dekrecie z 5 marca).

7 marca Gazprom wypełnił swoje bieżące zagraniczne zobowiązania finansowe. Koncern wykupił (w dolarach) od wierzycieli obligacje na sumę 1,3 mld dolarów. Niejasna jest natomiast sytuacja wokół denominowanych w tej walucie obligacji Rosniefti, która 6 marca powinna wypłacić kredytodawcom 2 mld dolarów. W ubiegłym tygodniu koncern zapowiedział spłatę zobowiązań 9 marca (7 i 8 marca były w Rosji dniami świątecznymi).

Aby zachować płynność finansową, swoje wydatki ograniczają także koncerny państwowe. Koleje Rosyjskie poinformowały o rezygnacji w najbliższych miesiącach ze wszystkich nakładów niezwiązanych bezpośrednio z utrzymaniem przewozów.

Trwa również exodus koncernów międzynarodowych. Z kraju wycofują się m.in.: McDonald's (zatrudniał ponad 62 tys. pracowników w ok. 850 punktach, na które przypadało przeszło 20% wszystkich podatków z sektora restauracyjnego), Coca-Cola, PepsiCo i Starbucks. Dodatkowo ze współpracy z Rosją zrezygnował japoński operator systemu kart płatniczych JCB.

Sytuacja na rynku jest nadal bardzo niestabilna. Moskiewska giełda papierów wartościowych pozostała zamknięta także 9 marca. Agencja ratingowa Fitch obniżyła ranking inwestycyjny Rosji do poziomu C, uznawszy, że niewypłacalność państwa jest praktycznie nieuchronna.

Komentarz

- Decyzja CBR o zacieśnieniu kontroli walutowej i ograniczeniu obywatelom dostępu do ich depozytów walutowych była zapewne odpowiedzią na rezygnację z zakupu rosyjskiej ropy i gazu przez kolejnych importerów. Główne źródło dochodów walutowych państwa mocno się kurczy, co poważnie zredukuje posiadane przez Rosję rezerwy potrzebne do importu niezbędnych towarów, tym bardziej że ich ceny znacząco wzrastają.

- Wycofanie się z kraju operatora systemu kart płatniczych JCB, po tym jak podobną decyzję podjęły już Visa i Mastercard, ogranicza miejscowemu systemowi bankowemu możliwości wydawania kart, które będą akceptowane za granicą. JCB współpracowała bowiem z rosyjskim systemem płatniczym i kartą MIR – firmy wspólnie wydawały karty, dzięki czemu mogły one być używane w wielu państwach, gdzie obsługuje się karty MIR lub JBN. W aktualnej sytuacji w zasadzie jedynym dostępnym dla rosyjskiego sektora bankowego partnerem może być chiński UnionPay. Należy jednak zaznaczyć, że wszystkie karty wystawione przez rosyjskie banki – również Visa i Mastercard – nadal będą obsługiwane w kraju.

- Spłaty przez Gazprom zadłużenia w dolarach dokonano de facto wbrew dekretowi prezydenta FR z 5 marca o czasowej spłacie w rublach zobowiązań walutowych wobec wierzycieli z państw nakładających sankcje na Rosję. Koncern prawdopodobnie rozpoczął transfer niezbędnych środków jeszcze przed wydaniem dekretu, więc transakcja mogła zostać sfinalizowana. Spłata świadczy o tym, że Gazprom nie chce zrywać współpracy z międzynarodowymi rynkami. Podstawową kwestią jest obecnie spłata obligacji Rosniefti. Jeśli koncern 9 marca nie przekaże wierzycielom 2 mld dolarów w walucie, oznaczać to będzie jego niewypłacalność i uruchomienie procedury swapu ryzyka kredytowego (tj. CDS). Sprawi to, że wierzyciele będą mogli ubiegać się o zwrot swoich pieniędzy od ubezpieczycieli (dług Rosniefti był ubezpieczony instrumentami pochodnymi, tj. CDS). Konsekwencje niespłacenia długu zależeć będą od warunków emisji obligacji i ewentualnych wyroków sądowych.